

Nasjonalt senter for kvinnehelseforskning – Årsrapport 2022

Forord – om senteret, visjoner og mål

Nasjonalt senter for kvinnehelseforskning skal være et nasjonalt forskningsmiljø som skal utvikle og øke kunnskapen om kvinners helse. Senteret skal ha en overordnet funksjon som legger til rette for forskning på kvinners helse nasjonalt. Senterets formål er å bidra til å utvikle og heve kvaliteten på kunnskap om kvinnehelse og –sykdom, samt å overføre kunnskap tilbake til hele behandlingsskjeden.

Det nasjonale senteret skal gjennomføre forskningsprosjekter, og sikre at helsepersonell får overført kunnskap fra slik forskning i sitt arbeid, både i spesialisthelsetjenesten og primærhelsetjenesten.

Nettverksbygging på tvers av fagfelt og regioner blir fortsatt en viktig del av forskningscenterets oppgaver. Satsingen er i tråd med regjeringens seks punkter for bedre kvinnehelse.

Målgrupper er helsepersonell, myndigheter og allmennheten.

Det nasjonale forskningscenteret skal først og fremst bygge kompetanse innen kvinnehelse og kjønnsforskjeller i helse. Formidling av kunnskap gjennom undervisning i grunnutdanning, og videre- og etterutdanning vil fortsatt være en av senterets viktigste oppgaver.

Per i dag har senteret 25 ansatte: 7 forskere, en statistiker, en fulltids medie- og kommunikasjonsrådgiver, en forskningsadministrativ koordinator, og 15 stipendiater, postdoktor- og ph.d.-kandidater. Fire ansatte har professorkompetanse.

Senteret ble etablert i 2006. Siden den gang er 32 doktorgrader tilknyttet senteret fullført. Senteret har omfattende internasjonale og nasjonale forsknings- og utviklingssamarbeid som omfatter flere temaer knyttet til kvinners helse (reproduktiv helse og fruktbarhet, fødselshjelp, innvandrerhelse, kreft, livsstilssykdommer, helseatferd og hjertesykdom hos kvinner). Senteret tilbyr støtte til forskningsadministrasjon og til pedagogisk utvikling av tilknyttede doktorgrads-/mastergradsstudenter og doktorgradskandidater.

Videre er senteret i dialog med Helse- og omsorgsdepartementet om sentrale områder av kvinners helse som bør omtales i den kommende NOU om kvinners helse, blant annet osteoporose og brudd, mental helse hos spedbarnsmødre, migrasjon og helse, vulvasykdommer og fysisk aktivitet som medisin m.m.

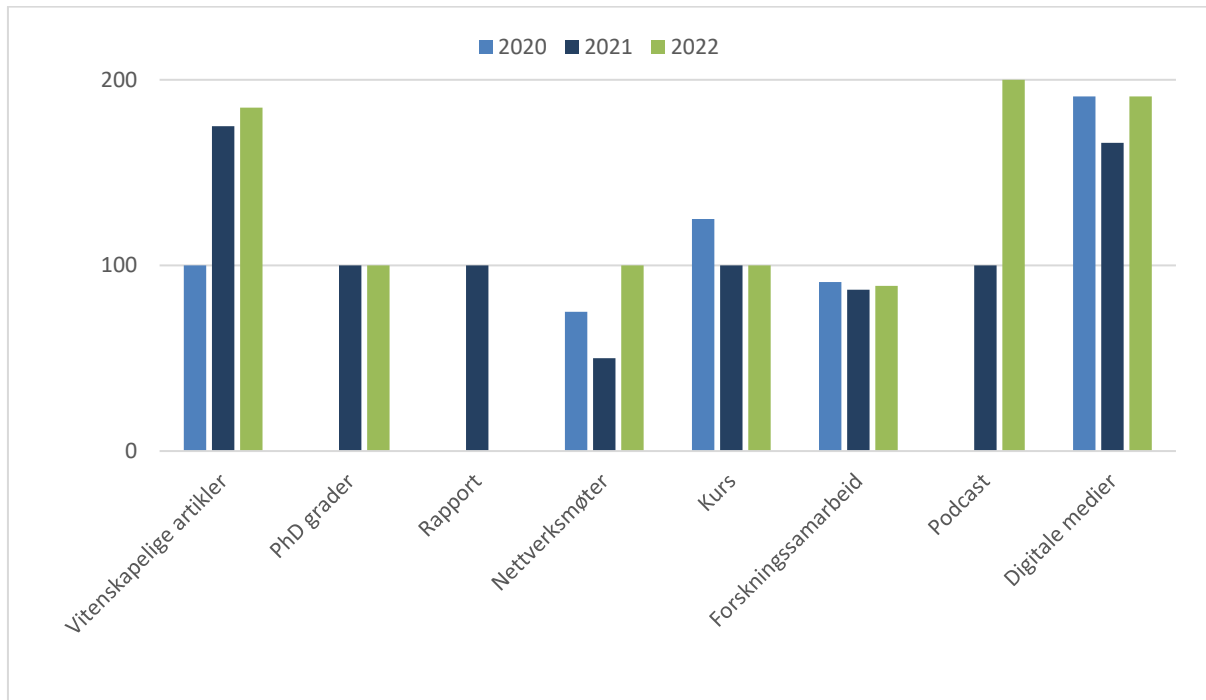
I 2022 lanserte vi Kvinnehelsepodden. Kvinnehelsepodden er en forskningsbasert podkast med fødselslege Liv Ellingsen (som også er tilknyttet Nasjonalt senter for kvinnehelseforskning) som programleder. Vi lagde og publiserte 21 episoder fra sommeren 2022 og ut året, delt opp i to sesonger. Disse sesongene handler i hovedsak om svangerskap og fødsler, med temaer som psykisk helse under svangerskapet og etter fødselen, preeklampsi, igangsetting av fødselen, assistert befruktning/IVF, keisersnitt, å føde for tidlig, trening i svangerskapet og etter fødselen, bekkenleddsmerter, å kjenne liv, setefødsler, hvordan du kan påvirke ditt barns helse allerede i magen (og før du blir gravid), tidlig ultralyd/NIPT, svangerskapskvalme, tvillinger, fødselsrifter, med mer. Vi hadde også en episode om vulvodyni, og i 2023 skal vi lage flere episoder om andre temaer relatert til kvinners helse, og ikke kun svangerskap og fødsel.

Episodene har totalt rundt 15 000 nedlastninger. Vi har foreløpig ikke brukt en krone på markedsføring, eller markedsført Kvinnehelsepodden i noen særlig grad, så dette er et antall vi er fornøyd med. Vi planlegger å markedsføre podkasten mer i 2023, og har konkrete planer for dette, og håper dermed også å øke antall nedlastninger/lyttere.

Statistikk over lytterne viser at vi treffer ønsket målgruppe godt:

- 89 prosent av lytterne er kvinner.
- Flest lyttere er i aldersgruppen 28-34 år. Deretter følger 35-44 år, og så 45-59 år.
- Nesten 92 prosent lytter via mobil (i tråd med øvrig podkastlytting).
- 44,6 prosent lytter via Apple/iTunes, 41,4 prosent lytter via Spotify.

Resultat 2022

Diagrammet sammenligner resultatmål for årene 2020, 2021 og 2022 for vitenskapelige artikler, PhD grader, rapporter, nettverksmøter, kurs, forsknings samarbeid, podcast og oppslag i digitale medier. Resultatmålene er oppnådd.

Grafen bygger på følgende resultatmål:

20 vitenskapelige publikasjoner/år. Resultat: 36

1 PhD grad/år. Resultat: 1

1 rapport fra aktuelle registre hvert 5. år. Resultat: Publisert 2021

Deltakelse på 4 nettverksmøter, hvorav 2 internasjonale/år. Resultat: 4, 2

4 kurs/fagdager for helsepersonell, hvorav 1 i andre helseregioner/år. Resultat: 4, 0

Forsknings samarbeid med andre regioner i 2/3 av alle prosjekter. Resultat: 16/28

12 Podcast/år. Resultat: 25

12 x informasjon til publikum i digitale medier; 9 blogger/artikler på forskning.no, 14 andre oppslag i media /år. Resultat: 23

Kompetansespredning til helsepersonell:

Nasjonale kurs

Gynekologiske problemstillinger i ungdomstiden, Oslo 27.4.

Jordmorsymposium, 1 time webinar: 29.3, 5.4, 24.5, 20.9 og 1.11.

Når kroppen er gravid og sjelen syk, Oslo 12.9.
Infertilitet - fra diagnose til behandling, Oslo 28.9.

I tillegg bidrar senteret med overføring av kunnskap tilbake til hele behandlingskjeden gjennom rådgivning, veiledning og utarbeidelse av kliniske veiledere.

Kompetansespredning til myndigheter og allmennheten:

Senteret anser denne aktiviteten som viktig for å nå ut med ny kunnskap om kvinnehelse og kjønnsforskjeller i helse til allmennheten.

Senterets referansegruppe har representanter fra alle helseregioner og i tillegg en brukerrepresentant fra Norske Kvinners Sanitetsforening. Referansegruppen er en ressurs som fremmer samarbeid på tvers av miljøer og regioner og spiller en sentral rolle i senterets aktiviteter. Referansegruppen deltar i strategiarbeid, utvikling av forskningsprosjekter, kurs og konferanser. Referansegruppen er en viktig del av senterets virksomhet. Det ble avholdt møter med referansegruppen 4. februar og 23. september 2022.

Forskningsnettverk

Senterets ansatte har engasjert seg i flere nasjonale og internasjonale forskningsnettverk:

ROAM - Reproductive outcome among migrants; et internasjonalt nettverk om svangerskapsutfall hos migranter.

Nasjonalt samarbeid om mødredødsfall. Nettverket gransker alle mødredødsfall og formulerer kliniske anbefalinger.

Nordisk samarbeid om mødredødsfall.

Senter for forskning på hjertesykdom hos kvinner.

FOKO - Forskning om kvinner med kjønnslemlestelse.

Global Fragility Fracture Network. Internasjonalt nettverk for forskning innen beinskjørhet og brudd.

Nordic Marcé Society. Nettverk for økt fokus på kunnskap om mental helse i perinatalperioden.

INOSS - International Obstetric Surveillance System.

Nettverkene har årlige møter. Her presenteres nye forskningsresultater, og nye prosjekter planlegges. Denne aktiviteten fremmer internasjonalt samarbeid. Deltakelse på nasjonale og internasjonale forskningsnettverk vil fortsatt være en viktig del av senterets aktivitet.

Aktivitet

Undervisning

Alle regioner: Utdanning av helsepersonell: 56 timer

Flere regioner: Utdanning av helsepersonell: 13 timer

Egen region: Utdanning av helsepersonell: 169 timer

Klinisk aktivitet

I regi av senteret foregår en kontinuerlig forskningsprosess for å finne nye og bedre behandlingsmetoder til kvinner med kroniske sykdommer i underlivet. Senteret har ikke behandlingsfunksjon, men en av våre postdoc stipendiater er senior overlege ved Vulvapoliklinikken, Oslo universitetssykehus.

Vulvapoliklinikken har et landsdekkende spesialtilbud til kvinner med behandlingsresistente kroniske lidelser i vulvaregionen. Vulvapoliklinikken tilbyr PDT behandling av pasienter med genital erosiv lichen planus. Denne behandlingen er igangsatt etter at PhD prosjektet gjennomført ved Nasjonal

kompetansetjeneste for kvinnehelse viste gode resultater. Vår postdoc stipendiat er hovedveileder for en ny PhD kandidat som også er tilknyttet senteret. De gjennomfører en ny lege-initiert randomisert kontrollert behandlingsstudie på pasienter med den inflammatoriske hudsykdommen genital erosiv lichen planus. 42 pasienter skal inkluderes. I tillegg er vår postdoc stipendiat medveileder i en annen studie ved Vulvapoliklinikken, hvor man undersøker effekten av somatokognitiv behandling av vulvodynipasienter. Postdoc stipendiaten er initiativtager til nettsiden «Vulva.no», med faglig informasjon til pasienter og helsepersonell. Dette er Norges første nettside for kvinner med vulvalidelser.

Formidling

Allmennheten - alle regioner

- Hud & Helse 2/2022: Hudsykdommer og seksualitet: - Fortsatt tabubelagt. (Oppslag i media)
- Bergens Tidende 4.2: Hver tredje spedbarnsmor har fått depressive symptomer under pandemien. (Oppslag i media)
- Ba.no 4.2: Fødsel under pandemien: Mange som har hatt uheldige opplevelser (Oppslag i media)
- VG 4.2: Ny norsk studie: Hver tredje spedbarnsmor har fått depressive symptomer under pandemien. (Oppslag i media)
- Dagens medisin 26.3: Svært få tilbys behandling som kan halvere risiko for nytt brudd. (Oppslag i media)
- Psykologisk.no 8.4: Innfør nasjonal screening for depresjon i svangerskap og spedbarnstid nå. (Oppslag i media)
- Psykologisk.no 4.5: Ekspert er etterspør screening for fødselsdepresjon – Helsedirektoratet sier nei. (Oppslag i media)
- Aftenposten 18.9: Advarte om manglende kvinnehelse-satsing for 23 år siden: – Hvorfor skjer det ikke noe? (Oppslag i media)
- NTB 17.11: Færre dødsfall blant gravide og nybakte mødre i Norge. (Oppslag i media)
- VG 17.11: Færre dødsfall blant gravide og nybakte mødre i Norge. (Oppslag i media)
- TV2 17.11: Færre dødsfall blant gravide og nybakte mødre i Norge. (Oppslag i media)
- Dagens medisin 18.11: Færre dødsfall blant gravide og nybakte mødre i Norge. (Oppslag i media)
- NRK radio 18.11: Færre dødsfall blant gravide og nybakte mødre i Norge. (Oppslag i media)
- Aftenposten 27.12: Kronikk Den globale veksten av keisersnitt ligner en epidemi. Kan den ramme Norge? (Oppslag i media)
- Kvinnehelsebloggen 12.1: Kan bedre kommunikasjon redusere alvorlige fødselskomplikasjoner blant innvandrerkvinner? (Oppslag i media)
- Kvinnehelsebloggen 9.2: Er det en sammenheng mellom hormoner i overgangsalder og føflekkreft? (Oppslag i media)
- Kvinnehelsebloggen 11.3: ABC-klinikken bør utvides, ikke legges ned (Oppslag i media)
- Kvinnehelsebloggen 11.5: De usynlige endringene i graviditeten (Oppslag i media)
- Kvinnehelsebloggen 19.10: Hva er egentlig kvinnehelse? (Oppslag i media)
- ScienceNordic 25.11: What is women's health and why is it important? (Oppslag i media)
- forskning.no 28.1: Intense fødesmerter gjør at kvinner vil ha keisersnitt neste gang (Oppslag i media)
- forskning.no 4.2: Hver tredje spedbarnsmor har fått depressive symptomer under pandemien. (Oppslag i media)
- forskning.no 24.3: Jordmødre lytter fortsatt på fosterhertet med stetoskop (Oppslag i media)
- Kvinnehelsepodden jun 22: Svangerskapsforgiftning/preeklampsi (Podcast)
- Kvinnehelsepodden jun 22: Psykisk helse og svangerskap, fødsel og barsel (Podcast)
- Kvinnehelsepodden jun 22: Når fødselen settes i gang (Podcast)
- Kvinnehelsepodden jul 22: Keisersnitt (Podcast)

- Kvinnehelsepodden jul 22: Trening i svangerskapet og etter fødsel (Podcast)
- Kvinnehelsepodden jul 22: Å føde for tidlig (Podcast)
- Kvinnehelsepodden jul 22: Å kjenne liv i magen: Når skal du være bekymret? (Podcast)
- Kvinnehelsepodden jul 22: Alvorlig blødning etter fødselen (Podcast)
- Kvinnehelsepodden aug 22: Assistert befruktning: Stadig flere får hjelp til å bli gravide (Podcast)
- Kvinnehelsepodden aug 22: Bekkensmerter i graviditeten og etter fødselen (Podcast)
- Kvinnehelsepodden aug 22: Hvordan livet i magen påvirker barnets helse resten av livet (Podcast)
- Kvinnehelsepodden okt 22: Tidlig ultralyd og NIPT-test for gravide (Podcast)
- Kvinnehelsepodden okt 22: Fødsel med vakuumsugekopp og tang (Podcast)
- Kvinnehelsepodden nov 22: Veksthemming: Når barnet i magen vokser lite (Podcast)
- Kvinnehelsepodden nov 22: Fødselsrifter (Podcast)
- Kvinnehelsepodden nov 22: Gravid med tvillinger (Podcast)
- Kvinnehelsepodden nov 22: Hvordan foregår en tvillingfødsel (Podcast)
- Kvinnehelsepodden des 22: Hva er vulvodyni (Podcast)
- Kvinnehelsepodden des 22: Svangerskapskvalme (Podcast)
- Kvinnehelsepodden des 22: Alvorlig infeksjon i forbindelse med fødsel (Podcast)
- Kvinnehelsepodden des 22: Er setefødsel trygt? (Podcast)
- Nye OUS 9.11: Føde- og barseltilbudet i nye sykehus (Podcast)
- Familieliv 18.11: I mors liv. (Podcast)
- Huden snakker 1.10: Om huden mellom beina hennes. (Podcast)
- Huden snakker 24.11: Mer om huden mellom beina hennes. (Podcast)

Allmennheten - flere regioner

- Vangen S. Kvinnen er det sterke kjønn, men til hvilken pris. Kvinnehelseutvalget 20.1 (Webinar)
- Sørbye IK. Mipreg-studien: Bedret svangerskap- og fødselsomsorg til innvandrerkvinner. Kvinnehelseutvalget 20.1 (Webinar)
- Al-Zirqi I. Kjønnforskjeller i helse: Biologiske forskjeller kvinner og menn. Høyres kvinnegruppe, OUS 2.5. (Foredrag)
- Eberhard-Gran M. Perinatal mental helse. Høyres kvinnegruppe, OUS 2.5 (Foredrag)
- Sørbye IK. Mipreg-studien: Bedret svangerskap- og fødselsomsorg til innvandrerkvinner. Høyres kvinnegruppe, OUS 2.5 (Foredrag)
- Sørbye IK. Omskjæring. Høyres kvinnegruppe, OUS 2.5 (Foredrag)
- Eberhard-Gran M. Graviditet og psykisk sykdom. Hva mangler vi av helsetjenester? Venstres kvinnegruppe, Stortinget 21.8 (Veiledning)

Allmennheten - egen region

- Bjørnerem Å. Beinskjørhet og Brudd. Dagens Medisin, Oslo 16.3. (Foredrag)

Helsepersonell og andre faggrupper - alle regioner

- Helgesen AL. Vulvaforum, tverrfaglig digitalt medlemsmøte, 29.4. (Seminar)
- Helgesen AL. Vulvaforum, tverrfaglig digitalt årsmøte, 30.11. (Seminar)
- Helgesen AL. Hudsykdommer i vulva, Vulva.no 11.5 (Webinar)
- Helgesen AL. Sykdommer i vulva. Primærmedisinsk uke 27.10 (Kurs)
- Støer NC. Menopausal hormone therapy and risk of breast cancer. NOFE 2022, Tromsø 26.-27.10 (Konferanse)

- Riska BSL. Time-varying exposure to anti-osteoporosis drugs and risk of first-time hip fracture – a population wide study within the Norwegian Epidemiologic Osteoporosis Studies (NOREPOS), NOFE 2022, Tromsø 25.-27.10 (Konferanse)
- Riska BSL. Benskjørhetsmedisin: tidsvarierende bruk og risiko for hoftebrudd – en befolkningsbasert NOREPOS-studie, MUSS 2022, Gardermoen 10.-11.11. (Konferanse)
- Al-Zirqi I. Uterusruptur - konsekvenser for mor og barn. DNLF obligatorisk obstetrisk kurs, Oslo 18.1. (Kurs)
- Al-Zirqi I. Når kroppen er gravid og sjelen syk. RBUP Oslo 12.9 (Kurs)
- Sørbye IK. Reproduktiv helse blant innvandrerkvinner. DNLF obligatorisk obstetrisk kurs, Oslo 21.1. (Kurs)
- Sørbye IK. Overtidig svangerskap. Induksjon av fødsel. DNLF obligatorisk obstetrisk kurs, Oslo 21.1. (Kurs)
- Sørbye IK. SAINT studien: En randomisert dobbeltblind studie av butylscopolamin og bikarbonat på å fremme spontan fødsel blant induserte førstegangsfødende kvinner. NGF årsmøte 26.10 (Seminar)
- Sørbye IK. Induksjon av fødsel. Introduksjonskurs i gynekologi og obstetrikk, AHUS 2.11. (Webinar)
- Sørbye IK. SAINT studien: En randomisert dobbeltblind studie av butylscopolamin og bikarbonat på å fremme spontan fødsel blant induserte førstegangsfødende kvinner. Perinataldagene 2022, 17.11. (Konferanse)
- Laine K. Fødselens varighet. DNLF obligatorisk obstetrisk kurs, Oslo 20.1. (Kurs)
- Laine K. Perinatal helse i Norge over tid. NGF årsmøte 26.10 (Seminar)
- Laine K. Tidstrender ved bruk av keisersnitt i Norge i henhold til Robsons klassifikasjonssystem, og effekten på perinatal og neonatal helse. Perinataldagene 2022, 16.11. (Konferanse)
- Owe KM. Kan vi forebygg overvekt og fedme hos gravide? Jordmorsymposium 24.5 (Webinar)
- Owe KM. Poster: Maternal birthplace and risk of Postpartum Hemorrhage by length of residence: a registry-based study. NOFE 26th Annual Meeting, Tromsø 25.-27.10 (Konferanse)
- Owe KM. Apgar score and maternal region of birth: a population-based registry linkage study in Norway. Perinataldagene 17.11 (Konferanse)
- Eberhard-Gran M. Depressive symptomer og fødselsopplevelse hos spedbarnsmødre under covid-19-pandemien. Jordmorsymposium 5.4 (Webinar)
- Eberhard-Gran M. Når kroppen er gravid og sjelen syk. RBUP Oslo 12.9 (Kurs)
- Eberhard-Gran M. Depressive symptomer og fødselsopplevelse hos spedbarnsmødre under covid-19-pandemien. Perinataldagene 17.11. (Konferanse)
- Nyfløt LT. Mødre dødsfall i Norge. DNLF obligatorisk obstetrisk kurs, Oslo 18.1 (Kurs)
- Nyfløt LT. Antenatale og obstetriske blødninger. DNLF obligatorisk obstetrisk kurs, Oslo 18.1 (Kurs)
- Nyfløt LT. Klassifisering av mødre dødsfall; hvordan gjennomføre audit? OCiNOR Bergen, 21.3 (Konferanse)
- Nyfløt LT. Mødre dødsfall i Norge 2012-2018. NGF årsmøte 26.10 (Seminar)
- Nyfløt LT. Obstetrikk i konfliktsituasjoner. NGF årsmøte 26.10 (Seminar)
- Roland MCP. Ernæring i svangerskapet. DNLF obligatorisk obstetrisk kurs, Oslo 17.1 (Kurs)
- Pettersen S. Å miste livmoren for ikke å miste livet – en studie av peripartum hysterektomi grunnet alvorlig postpartumblødning ved OUS fra 2008-2017, Perinataldagene 2022, 17.11. (Konferanse)
- Reigstad MM. Cervix cytologi - Screening for livmorhalskreft. Follo kommune. 2.11. (Veiledning)
- Reigstad MM. Gynekologiske problemstillinger i ungdomstiden. DNLF kurs i Ungdomsmedisin 23.9. (Kurs)
- Reigstad MM. Komplikasjoner ved assistert befruktning. DNLF kurs Oslo 28.9. (Kurs)
- Gynekologen 1/2022: Mors fødested, innvandringsbakgrunn og risiko for alvorlige fødselsrifter under fødsel. (Oppslag i media)

- Vangen S. Female genital cutting (FGC) in women living in Norway. Consequences and treatment. FOKO, Oslo 13.-15.5. (Konferanse)
- Vangen S. Menopausal hormone therapy and breast cancer risk: a population-based cohort study in Norway. NGF årsmøte 26.10 (Seminar)

Helsepersonell og andre faggrupper - flere regioner

- Fossli M. Poster: Effect of a postpartum weight loss intervention in women with obesity: a randomized controlled trial, Nordic Obesity Meeting 2022, Copenhagen 17.-19.11 (Konferanse)
- Engelhart C. Poster: Practice, skills and experience with the Pinard stethoscope for intrapartum Foetal monitoring: Focus group interviews with Norwegian midwives. 22nd Conference of Nordic Federation of Midwives, Helsinki 4.-6.5.
- Engelhart C. Practice, skills and experience with the Pinard stethoscope for intrapartum foetal monitoring: Focus group interviews with Norwegian midwives. Normal labour and birth Århus 13.9 (Konferanse)
- Engelhart, C. Fosterovervåkning. Den Norske Jordmorforening, Stavanger 24.9 (Seminar)
- Engelhart, C. Fosterovervåkning. Fødestuejubileum, Tynset 3.11 (Seminar)
- Nyfløt LT. Postpartumblødning. Fagdag Ålesund sykehus 23.3 (Seminar)
- Skytte HS, Comprehensive Metabolic Profiling of Healthy Pregnancies Versus Pregnancies Complicated by Preeclampsia. A Longitudinal Study. SRI 69th Annual Meeting Denver, USA 15.-19.3 (Konferanse)
- Riska BSL. Poster: Risk of hip fracture in Norwegians using anti-osteoporosis medication 2005-2016, 26th Nordic Congress of Gerontology, Odense 8.-10.6 (Konferanse)
- Riska BSL. Time-varying exposure to anti-osteoporosis drugs and hip fracture risk, NordicEpi 2022, Reykjavik 18-19.8 (Konferanse)
- Bjørnerem Å. Use of Bone Turnover Markers in Monitoring Osteoporosis Treatment in Patients with Fragility Fractures: Target Values and Daytime Variation. European Calcified Tissue Society, Helsinki 10.5. (Konferanse)
- Bjørnerem Å. Is the Association of Physical Activity with Bone Microarchitecture Causal? A Study of Adult Female Twin Pairs. Global Fragility Fracture Network, Melbourne 20.10. (Konferanse)
- Eberhard-Gran M. How can Nordic data sources contribute to existing evidence on perinatal mental health? The Nordic Psychiatrist, Issue 2 2022. (Oppslag i media)
- Eberhard-Gran M. Graviditet og psykisk sykdom. Spesialistutdanningen i psykiatri, Røros 9.11. (Kurs)
- Laine K. Risk of recurrent preterm birth in women with a history of preterm birth: A registry study of 213 335 women in Norway. XXVII European congress of perinatal medicine, Lisboa 23.6. (Konferanse)
- Laine K. Poster: Intrapartum fetal mortality and factors associated with maternal health in Norway during 1967-2018. Birth congress Milano 10.12. (Konferanse)
- Laine K. Invited speaker: How to protect perineum. European urogynecology association, Antibes 21.10. (Konferanse)
- Laine K. Invited speaker: When to perform an episiotomy. The 30th World Congress Controversies on Controversies in Obstetrics, Gynecology & Infertility, Amsterdam 26.11. (Konferanse)
- Laine K. Invited speaker: Operative vaginal delivery consequences. Birth congress Milano 10.12. (Konferanse)
- Helgesen AL. Poster: Feasibility and acceptability of somatocognitive therapy in the treatment of women with provoked vestibulodynia – ProLove feasibility study. EFIC 12, Dublin 27.-30.04. (Konferanse)
- Sørbye IK. Maternal healthcare to migrant women in Scandinavia. Closing gaps and reducing inequities. DevRes 2022 Conference, Uppsala 22.-24.8 (Konferanse)

- Sørbye IK. Poster: The Safe Induction of Labor in Norway Trial (SAINT study): A double-blind randomized placebo-controlled four-arm trial to assess the efficacy of oral bicarbonate and intravenous butylscopolamine bromide to facilitate spontaneous (non-operative) delivery in women with induced labor. Study protocol. Birth 2022, Milano 7.-10.12 (Konferanse)
- Owe KM. Poster: Maternal birthplace and risk of Postpartum Haemorrhage. A Norwegian population-based cohort study. SPER 35th Annual Meeting, Chicago 13.-14.6 (Konferanse)
- Owe KM. Association between maternal birthplace and Postpartum Haemorrhage by length of residence: a nationwide registry-based study. NordicEPI, Reykjavik 17.-21.8 (Konferanse)

Helsepersonell og andre faggrupper - egen region

- Helgesen AL. Hudsykdommer i vulva. Losby gods 4.3 (Seminar)
- Helgesen AL. Vulvovaginale hudlidelser, Novartis seminar, Oslo 29.9 (Seminar)
- Engelhart, C. Fosterovervåkning. Den Norske Jordmorforening Ullevål 28.2 (Seminar)
- Engelhart, C. Practice, skills and experience with the Pinard stethoscope for intrapartum foetal monitoring: Focus group interviews with Norwegian midwives. Jordmorsymposium 29.3 (Webinar)
- Engelhart, C. Pudendal. OsloMet, Master i jordmorfag 30.3 (Kurs)
- Engelhart C. Fødsel og fødsels komplikasjoner. OsloMet, Bachelor Paramedisin 23.5 og 1.6 (Kurs)
- Engelhart C. Forskning i praksis. OsloMet, Master i jordmorfag 17.8 (Kurs)
- Engelhart, C. Skulderdystoci. OsloMet, Master i jordmorfag 24., 30. og 31.8 (Kurs)
- Engelhart, C. Fosterovervåkning. USN, Master i jordmorfag 1.9 (Kurs)
- Engelhart, C. Fosterovervåkning. OsloMet, Master i jordmorfag 20.9 (Kurs)
- Engelhart C. Omsorg ved dødfødsel. OsloMet, Master i jordmorfag 26.9 (Kurs)
- Engelhart C. Fødsel og fødsels komplikasjoner. OsloMet, Bachelor Paramedisin 9.11 (Kurs)
- Engelhart C. Fosterovervåkning hos lavrisikofødende. ABC jubileumsseminar Ullevål 25.11 (Seminar)
- Al-Zirqi I. Svangerskap etter tidligere uterusruptur, Kvinneklinikken OUS Rikshospitalet 21.2. (Veiledning)
- Al-Zirqi I. Kjønnforskjeller i helse: Biologiske forskjeller kvinner og menn. Kvinneklinikken OUS Rikshospitalet 9.5. (Veiledning)
- Linde AG. Ekkografi undervisning. Medfak UiB, 21.11, 22.11 og 29.11. (Kurs)
- Laine K. Menstrual Health in Norway. Centre for Global Health UiO 2.6. (Webinar)
- Laine K. Preterm birth. Medfak UiO 21.4 og 27.10. (Kurs).
- Laine K. Maternal diseases and Pregnancy I&II. Medfak UiO 3.6, 10.6 og 2.12. (Kurs).
- Sørbye IK. Fødsels- og barselsomsorgen i Norge. OUS Debatt, Litteraturhuset Oslo 12.9. (Seminar)
- Owe KM. Fysisk aktivitet og trening i svangerskapet og etter fødsel. Høgskolen Kristiania 23.4 og 11.11. (Veiledning)
- Sørbye LM. Mors vekt i graviditet. Master i klinisk ernæring UiB 22.2. (Kurs)
- Eberhard-Gran M. Depressive symptomer og fødselsopplevelse hos spedbarnsmødre under covid-19-pandemien. Fakultet for helsefag, OsloMet 15.2 (Seminar)
- Eberhard-Gran M. Depressive symptomer og fødselsopplevelse hos spedbarnsmødre under covid-19-pandemien. Fødeforum OUS 22.3 (Seminar)
- Eberhard-Gran M. Mental helse og graviditet. Medfak UiO 9.5 og 31.10. (Kurs)
- Eberhard-Gran M. Klinisk kommunikasjon. Medfak UiO 28.3, 6.4, 20.4, 22.4, 27.4, 28.4, 3.5 og 1.6. (Kurs)
- Roland MCP. Introduksjonskurs i gynekologi og obstetikk, MedFak UiO 9.2 og 10.2. (Kurs)
- Vangen S. The Menopause. Medfak UiO 18.2 (Kurs)
- Vangen S. Mødrehelse i globalt perspektiv. Medfak UiO 18.3. (Seminar).

- Vangen S. Menopause, fordeler og ulemper ved medikamentell behandling av symptomer i kvinnens overgangsalder. Medfak UiO 28. og 29.3. (Kurs).
- Vangen S. The Menopause. Medfak UiO 2.9 (Kurs)
- Vangen S. Mødre helse i globalt perspektiv. Medfak UiO 30.9. (Seminar).
- Vangen S. Menopause, fordeler og ulemper ved medikamentell behandling av symptomer i kvinnens overgangsalder. Medfak UiO 7. og 11.10. (Kurs)

Kvalitetsverktøy

Eberhard-Gran M, Vangen S. Det gror i mor: barnets utrolige utvikling – uke for uke. Cappelen Damm AS, Oslo 2022. ISBN 978-82-02-76177-6.

Owe KM. Chapter 1: Physical Activity, Exercise, and Health Promotion for the Pregnant Exerciser: Evidence-Based Guidelines. In: Exercise and Physical Activity During Pregnancy and Postpartum, 2nd Edition, Springer 2022.

Helgesen AL. Kapittel om vulvodyni. Norsk elektronisk legemiddelhåndbok NEL, 9.12 2022.

Forskning

Vitenskapelige artikler

Predictors and comorbidity patterns of maternal birth-related posttraumatic stress symptoms: A Latent Class Analysis.

Staudt A, Baumann S, Horesh D, **Eberhard-Gran M**, Horsch A, Garthus-Niegel S.

[Psychiatry Res. 2022 Dec 29;320:115038](#). Online ahead of print.

Intrapartum pudendal nerve block analgesia and childbirth experience in primiparous women with vaginal birth: A cohort study.

Waldum ÅH, Lukasse M, Staff AC, Falk RS, **Sørbye IK**, Jacobsen AF.

[Birth. 2022 Dec 18](#). Online ahead of print.

Antidepressant Fill and Dose Trajectories in Pregnant Women with Depression and/or Anxiety: A Norwegian Registry Linkage Study.

Trinh NTH, Nordeng HME, Bandoli G, Palmsten K, **Eberhard-Gran M**, Lupattelli A.

[Clin Epidemiol. 2022 Dec 5;14:1439-1451](#). eCollection 2022.

Exploring the impact of indication on variation in rates of intrapartum caesarean section in six Palestinian hospitals: a prospective cohort study.

Zimmo MW, **Laine K**, Hassan S, Bottcher B, Fosse E, Ali-Masri H, Zimmo K, Falk RS, Lieng M, Vikanes A.

[BMC Pregnancy Childbirth. 2022 Dec 2;22\(1\):892](#).

Different pathways for preterm birth between singleton and twin pregnancies: a population-based registry study of 481 176 nulliparous women.

Tingleff T, Räisänen S, Vikanes Å, Sandvik L, Sugulle M, Murzakanova G, **Laine K**.

[BJOG. 2022 Nov 13](#). Online ahead of print.

Ingen grunn til endring av anbefalinger om fosterovervåkning.

Kessler J, Yli BM, Overrein H, **Laine K**.

[Tidsskr Nor Laegeforen. 2022 Nov 7;142\(16\).](#)

Caesarean sections among immigrant women with different levels of education.

Ottesen HS, **Sørbye IK**, **Lindskog BV**, **Vangen S**, Sundby J, **Owe KM**.

[Tidsskr Nor Laegeforen. 2022 Nov 21;142\(17\).](#)

Maternal mortality in eight European countries with enhanced surveillance systems: descriptive population based study.

Diguisto C, Saucedo M, Kallianidis A, Bloemenkamp K, Bødker B, Buoncristiano M et al.

[BMJ 2022; 379 :e07062.](#)

BMJ Editorial: [Accurate surveillance of maternal deaths is an international priority.](#)

Short-term safety of COVID-19 mRNA vaccines with respect to all-cause mortality in the older population in Norway.

Lopez-Doriga Ruiz P, **Gunnes N**, Michael Gran J, Karlstad Ø, Selmer R, Dahl J, Bøås H, Aubrey White R, Christine Hofman A, Hessevik Paulsen T, Viksmoen Watle S, Hysten Ranhoff A, Bukholm G, Løvdal Gulseth H, Tapia G.

[Vaccine. 2023 Jan 9;41\(2\):323-332.](#)

Study protocol for the BUSCopan in LABor (BUSCLAB) study: A randomized placebo-controlled trial investigating the effect of butylscopolamine bromide to prevent prolonged labor.

Sørbye IK, Gaudernack LC, Einarsen A, Rosseland LA, Lukasse M, **Gunnes N**, Michelsen TM.

[PLoS One. 2022 Nov 3;17\(11\):e0276613.](#)

Maternal body mass index and placental weight: a role for fetal insulin, maternal insulin and leptin.

Kristiansen O, **Roland MC**, Zucknick M, Reine TM, Kolset SO, Henriksen T, Lekva T, Michelsen T.

[J Endocrinol Invest. 2022 Nov;45\(11\):2105-2121.](#)

Uteroplacental versus fetal use of glucose in healthy pregnancies at term. A human in vivo study.

Henriksen T, **Roland MCP**, Sajjad MU, Haugen G, Michelsen TM.

[Placenta. 2022 Oct;128:116-122.](#)

Use of non-governmental maternity services and pregnancy outcomes among undocumented women: a cohort study from Norway.

Eick F, Vallersnes OM, Fjeld HE, **Sørbye IK**, Storkås G, Ekrem M, Børmer M, Løberg SA, Ebbing C, Voldner N, Dahl C.

[BMC Pregnancy Childbirth. 2022 Oct 24;22\(1\):789.](#)

Long-term cardiovascular mortality in women with twin pregnancies by lifetime reproductive history.

Basnet P, Skjaerven R, **Sørbye LM**, Morken NH, Klungøy K, Singh A, Mannseth J, Harmon QE, Kvalvik LG.

[Paediatr Perinat Epidemiol. 2022 Sep 29.](#) Online ahead of print.

Haemostatic support in postpartum haemorrhage: A review of the literature and expert opinion.

Hofer S, Blaha J, Collins PW, Ducloy-Bouthors AS, Guasch E, Labate F, Lança F, **Nyfløt LT**, Steiner K, Van de Velde M.

[Eur J Anaesthesiol. 2022 Sep 23.](#) Online ahead of print.

Biomarkers of inflammation and left ventricular remodelling in psoriasis patients treated with infliximab.
Midtbø H, Kringeland E, Gerdts E, Ueland PM, Meyer K, **Linde A**, Ulvik A, Jonsson R, Tveit KS.
[Int J Immunopathol Pharmacol. 2022 Jan-Dec;36:3946320221111131.](#)

Nucleation status of Day 2 pre-implantation embryos, acquired by time-lapse imaging during IVF, is associated with live birth.

Sayed S, **Reigstad MM**, Petersen BM, Schwennicke A, Hausken JW, **Storeng R**.
[PLoS One. 2022 Sep 22;17\(9\):e0274502.](#)

Risk of obstetric anal sphincter injury associated with female genital mutilation/cutting and timing of deinfibulation.

Taraldsen S, Vangen S, Øian P, Sørbye IK.
[Acta Obstet Gynecol Scand. 2022 Oct;101\(10\):1163-1173.](#)

A conceptual model for managing sexual pain with somatocognitive therapy in women with provoked vestibulodynia and implications for physiotherapy practice.

Kaarbø MB, Danielsen KG, **Helgesen ALO**, Wojniusz S, Haugstad GK.
[Physiother Theory Pract. 2022 Jul 10:1-14.](#) Online ahead of print.

Maternal beta-blocker dose and risk of small-for gestational-age in women with heart disease.

Sørbye IK, Haualand R, Wiull H, Letting AS, Langesaeter E, Estensen ME.
[Acta Obstet Gynecol Scand. 2022 Jul;101\(7\):794-802.](#)

Placenta-derived proteins across gestation in healthy pregnancies-a novel approach to assess placental function?

Degnes ML, Westerberg AC, Zucknick M, Powell TL, Jansson T, Henriksen T, **Roland MCP**, Michelsen TM.
[BMC Med. 2022 Jul 1;20\(1\):227.](#)

Antidepressant and mental health care utilization in pregnant women with depression and/or anxiety: An interrupted time-series analysis.

Trinh NTH, Nordeng HME, Bandoli G, **Eberhard-Gran M**, Lupattelli A.
[J Affect Disord. 2022 Jul 1;308:458-465.](#)

Peripartum hysterectomy due to severe postpartum hemorrhage: A hospital-based study.

Petterson S, Falk RS, **Vangen S, Nyfløt LT**.
[Acta Obstet Gynecol Scand. 2022 Jul;101\(7\):819-826.](#)

SARS-CoV-2 Vaccination and Myocarditis in a Nordic Cohort Study of 23 Million Residents.

Karlstad Ø, Hovi P, Husby A, Härkänen T, Selmer RM, Pihlström N, Hansen JV, Nohynek H, **Gunnes N**, Sundström A, Wohlfahrt J, Nieminen TA, Grünewald M, Gulseth HL, Hviid A, Ljung R.
[JAMA Cardiol. 2022 Jun 1;7\(6\):600-612.](#)

Substantial decrease in preeclampsia prevalence and risk over two decades: A population-based study of 1,153,227 deliveries in Norway.

Sole KB, Staff AC, Räisänen S, **Laine K**.
[Pregnancy Hypertens. 2022 Jun;28:21-27.](#)

Menopausal hormone therapy and melanoma risk in the Australian longitudinal study on women's health.

Botteri E, Xu Z, **Støer NC**, Mishra GD.

[Maturitas. 2022 Jun;160:1-3.](#)

Practice, skills and experience with the Pinard stethoscope for intrapartum Foetal monitoring: Focus group interviews with Norwegian midwives.

Engelhart CH, Nilsen ABV, Pay ASD, Maude R, Kaasen A, Blix E.

[Midwifery. 2022 May;108:103288.](#)

Target Values and Daytime Variation of Bone Turnover Markers in Monitoring Osteoporosis Treatment After Fractures.

Borgen TT, Solberg LB, Lauritzen T, Apalset EM, **Bjørnerem Å**, Eriksen EF.

[JBMR Plus. 2022 May 9;6\(6\):e10633.](#)

Contribution of an extensive medication-based comorbidity index (Rx-Risk) in explaining the excess mortality after hip fracture in older Norwegians: a NOREPOS cohort study.

Holvik K, Hjellvik V, Karlstad Ø, **Gunnes N**, Hoff M, Tell GS, Meyer HE.

[BMJ Open. 2022 May 2;12\(5\):e057823.](#)

Cesarean delivery in Norwegian nulliparous women with singleton cephalic term births, 1967-2020: a population-based study.

Sima YT, Skjærven R, Kvalvik LG, Morken NH, Klungsøyr K, **Sørbye LM**.

[BMC Pregnancy Childbirth. 2022 May 18;22\(1\):419.](#)

Preconception leisure-time physical activity and family history of stroke and myocardial infarction associate with preterm delivery: findings from a Norwegian cohort.

Engen T, **Owe KM**, Horn J, Sulo G, Næss ØE, Juliusson PB, Morken NH, Egeland GM.

[BMC Pregnancy Childbirth. 2022 Apr 20;22\(1\):341.](#)

Quantitative User Data From a Chatbot Developed for Women With Gestational Diabetes Mellitus: Observational Study.

Sagstad MH, Morken NH, Lund A, Dingsør LJ, Nilsen ABV, **Sorbye LM**.

[JMIR Form Res. 2022 Apr 18;6\(4\):e28091.](#)

Feasibility and acceptability of somatocognitive therapy in the management of women with provoked localized vestibulodynia-ProLoVe feasibility study.

Kaarbø MB, Danielsen KG, Haugstad GK, **Helgesen ALO**, Wojniusz S.

[Pilot Feasibility Stud. 2022 Mar 23;8\(1\):68.](#)

Prediagnostic serum 25-hydroxyvitamin D and leptin in relation to melanoma-specific death and overall death.

Stenehjem JS, **Støer NC**, Ghiasvand R, Grimsrud TK, Babigumira R, Rees JR, Nilsen LT, Johnsen B, Thorsby PM, Veierød MB, Robsahm TE.

[Pigment Cell Melanoma Res. 2022 Mar;35\(2\):280-284.](#)

Depressive symptoms and experiences of birthing mothers during COVID-19 pandemic.

Eberhard-Gran M, Engelsen LY, **Al-Zirqi I**, **Vangen S**.

Tidsskr Nor Laegeforen. 2022 Feb 4;142(3).

Perinatal mental health: how nordic data sources have contributed to existing evidence and future avenues to explore.

Karalexi MA, **Eberhard-Gran M**, Valdimarsdóttir UA, Karlsson H, Munk-Olsen T, Skalkidou A.

Nord J Psychiatry. 2022 Aug;76(6):423-432.

Avlagte doktorgrader

Sukhjeet Bains

Maternity care for recently migrated women in Oslo, Norway

Disputert: Juni 2022

Hovedveileder: Ingvil K. Sørbye

Forskningsprosjekter

The rise of personalized medicine and drug repurposing in breast cancer: a real world evidence study in Norway.

Nathalie Støer, Oslo universitetssykehus HF

Prosjektperiode: 2022-2026

Deltakende helseregioner: HV HN HSØ HMN

Sosial ulikhet i bruk av helsetjenester for endometriose, fertilitetsbehandling og hysterektomi i Norge - SEE-Endo studien.

Sukhjeet Bains, Oslo universitetssykehus HF

Prosjektperiode: 2022 - 2028

Deltakende helseregioner: HV HN HSØ HMN

Sex differences in behavioral and biological risk factors for incident atrial fibrillation in Norway.

Katrine M. Owe, Oslo Universitetssykehus HF.

Prosjektperiode: 2022-2024

Deltakende helseregioner: HSØ HV HN HMN

The PURPLE Study

Katariina Laine, Oslo universitetssykehus HF

Prosjektperiode: 2015- pågående

Deltakende helseregion: HSØ

Internasjonalt samarbeid

City Birth Trauma Survey: Validation in a Norwegian community sample (Fødsel i fokus)

Malin Eberhard-Gran, Oslo universitetssykehus HF

Prosjektperiode: 2022 - 2027

Deltakende helseregion: HSØ

Favn om fødselen-studien (ABC – the Ahus birth cohort)

Malin Eberhard-Gran, Universitetet i Oslo

Prosjektperiode: 2010 - 2024

Deltakende helseregioner: HSØ HV HN HMN

Why do some women break their bones, while others do not? The Tromsø Study

Åshild Bjørnerem, Universitetssykehuset Nord-Norge

Prosjektperiode: 2011-2025

Deltakende helseregion: HN

NoFRACT – Norwegian Capture the Fracture Initiative

Åshild Bjørnerem, Universitetssykehuset Nord-Norge

Prosjektperiode: 2015-2026

Deltakende helseregion: HN HMN HSØ HV

Subclinical organ damage in patients with psoriasis treated with infliximab – relation to disease severity and quality of life

Eva Gerds, Haukeland universitetssykehus HF, Bergen

Prosjektperiode: 2020 - 2024

Deltakende helseregioner: HV HSØ

Tryggere svangerskap ved revmatoid artritt

Marianne Wallenius, NTNU, St Olavs hospital, Trondheim

Prosjektperiode: 2020-2025

Deltakende helseregioner: HMN HSØ

Effekt av vektendring og amming (EVA-studien) på risikofaktorer for hjerte- og karsykdom

Hilde Brekke, Oslo universitetssykehus HF

Prosjektperiode: 2019-2023

Deltakende helseregion: HSØ

Preterm birth and long-term consequences for mother and child

Nils-Halvdan Morken, Haukeland universitetssykehus HF, Bergen

Prosjektperiode: 2019 - 2022

Deltakende helseregioner: HV HSØ

Intermitterende auskultasjon som fosterovervåking under fødsel

Ellen Blix, Oslo universitetssykehus HF

Prosjektperiode: 2019 - 2023

Deltakende helseregion: HSØ

Placental lipids as biomarkers of placental function

Trond Melbye Michelsen, Oslo universitetssykehus HF

Prosjektperiode: 2019 - 2024

Deltakende helseregioner: HV HSØ HMN

Time-lapse imaging of human preimplantation embryos: a predictive tool in the IVF lab and clinical practice?

Ritsa Storeng, Oslo universitetssykehus HF

Prosjektperiode: 2017 - 2023

Deltakende helseregioner: HV HSØ

Menopausal hormonbehandling og risiko for kreft i bryst, eggstokker, tykk- og endetarm

Elisabete Weiderpass, Nasjonal institusjon

Prosjektperiode: 2013 - 2024

Deltakende helseregioner: HSØ HN

Kreftrisiko etter fertilitetsbehandling ved assistert befruktning (IVF)

Marte Myhre Reigstad, Oslo universitetssykehus HF

Prosjektperiode: 2013 - 2022

Deltakende helseregioner: HV HSØ

Uterusruptur i dagens fødselshjelp

Iqbal Ahmad Abdelwahab Al-Zirqi, Oslo universitetssykehus HF

Prosjektperiode: 2014 - 2023

Deltakende helseregioner: HV HSØ HN HMN

Hvorfor dør kvinner av graviditet i dag?

Siri Vangen, Oslo universitetssykehus HF

Prosjektperiode: 2012 - 2025

Deltakende helseregioner: HV HSØ HN HMN

Internasjonalt samarbeid

Endringer i svangerskapsutfall blant innvandrerkvinner over tid

Ingvil Sørbye, Oslo universitetssykehus HF

Prosjektperiode: 2016 - 2021

Deltakende helseregioner: HV HSØ

The MiPreg project: Kartlegging av migrantkvinnens opplevelse av svangerskapsomsorgen i Oslo

Ingvil Sørbye, Nasjonal institusjon

Prosjektperiode: 2018 - 2023

Deltakende helseregion: HSØ

Fostervekst og svangerskapskomplikasjoner blant hjertesyke gravide

Ingvil Sørbye, Oslo universitetssykehus HF

Prosjektperiode: 2018 - 2021

Deltakende helseregion: HSØ

Sunn mor - livslang helse for mor og barn

Marie Cecilie Roland, Oslo universitetssykehus HF

Prosjektperiode: 2016 - 2025

Deltakende helseregion: HSØ

Forekomst av og overlevelse etter hoftebrudd: Betydningen av kjønnsforskjeller i komorbiditet og medisinbruk

Kristin Holvik, Nasjonal institusjon

Prosjektperiode: 2016 - 2022

Deltakende helseregioner: HV HSØ HN HMN

Preventing severe haemorrhage at birth. A case-control study of trends and risk factors

Siri Vangen, Oslo universitetssykehus HF

Prosjektperiode: 2017 - 2023

Deltakende helseregion: HSØ

AP-GELP-studien: Effekter av behandling med apremilast hos kvinner med genital erosiv lichen planus

Anne Lise Ording Helgesen, Oslo universitetssykehus HF

Prosjektperiode: 2018 - 2024

Deltakende helseregion: HSØ

Har etniske minoritetskvinner egentlig ikke vitamin D-mangel på tross av lave verdier av serum 25(OH)D?

Åse Ruth Eggemoen, Oslo universitetssykehus HF

Prosjektperiode: 2018 - 2023

Deltakende helseregion: HSØ

Behandling av kvinner utsatt for omskjæring i Norge

Ingvil K. Sørbye, Oslo universitetssykehus HF

Prosjektperiode: 2015-2022

Deltakende helseregioner: HSØ, HV, HM, HN.

Forskning er senterets hovedaktivitet. I strategi 2021- 25 jobber senteret med å styrke forskningsaktiviteten.

Forankring

Rapporten er forelagt ledelsen ved Oslo universitetssykehus HF, ved Avdelingsleder Ingvil K. Sørbye

Referansegruppen har i 2022 bestått av:

Heidi Tiller Referansegruppens leder (HN)

Eva Gerds Representant Helse Vest

Bettina S. Husebø Representant Helse Vest

Marianne Wallenius Representant Helse Midt-Norge

Menona Majida Representant Helse Sør-Øst

Elisabeth T. Swärd Brukerrepresentant

Siri Vangen Representant for tjenesten

Referansegruppens kommentarer: